

Motion till riksdagen 2018/19:317

av **Robert Halef (KD)**

Folkmordet 1915

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör erkänna folkmordet 1915 på syrianer, armenier, kaldéer, assyrier och pontiska greker och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Årligen uppmärksammas årsdagen av folkmordet 1915, också kallat svärdets år (Seyfo på syrianska), på armenier, syrianer, kaldéer, assyrier och pontiska greker, som ägde rum under Ottomanska rikets sönderfall år 1915–1918 i nuvarande Turkiet.

Det var ett systematiskt planerat och genomfört folkmord i syfte att utrota kristna invånare och åstadkomma en nation med endast islam som religion.

De kristna folkgrupperna ställdes inför att antingen konvertera till islam eller att bli dödade. Målet var att åstadkomma en nation med en religion och en etnicitet. Genom deportationer, dödsmarscher och rena massavrättningar blev hela byar och områden rensade på sin kristna befolkning. Över 1,5 miljoner kristna invånare och ca 70 % av den syrianska befolkningen dödades.

I dag finns inte många ögonvittnen till händelserna kvar i livet, men väl generationer av människor som under sin uppväxt berörts av det fasansfulla öde som deras släktingar gick till mötes. I dag bor cirka 150 000–200 000 barnbarn till syrianer, armenier, assyrier, kaldéer och pontiska greker i Sverige som har berörts av folkmordet.

Folkmordet erkändes av Sveriges riksdag år 2010, men varken dåvarande eller sittande regering har erkänt folkmordet, främst av rädsla för försämrade diplomatiska relationer med Turkiet.

Under åren har folkmordet 1915 uppmärksamrats på olika håll i Sverige och i riksdagen, framför allt på initiativ av Kristdemokraterna. Kristdemokraterna har bland annat arrangerat flera seminarier i riksdagen för att belysa folkmordet.

Ett flertal minnesmonument har rests i vissa städer runt om i världen och likaså har syrisk-ortodoxa kyrkorna i Sverige rest minnesmonument för att hedra offren. Demonstrationer, konferenser och seminarier har arrangerats för att belysa folkmordet.

EU har i en resolution erkänt händelserna som folkmord och även ett 40-tal länder har erkänt folkmordet. Likaså benämner Vatikanen massakrerna 1915 som folkmord.

Folkmordet 1915 kallas för det glömda folkmordet, just för att ingen stat har velat driva på för ett turkiskt erkännande av folkmordet, på grund av risken att försämra de diplomatiska relationerna och handeln med Turkiet. Det är först på senare år som fler nationella parlament har erkänt dåden som ett folkmord. Detta först efter ett hårt arbete av berörda folkgrupper och folkrättsprofessorer, forskare och historiker som trots stort motstånd från Turkiet lyckats arbeta fram faktadokument. Dokumentet ligger till grund för erkännandet av ett systematiskt planerat folkmord på kristna invånare under Ottomanska rikets fall i Turkiet.

Turkiet vägrar att öppna sina historiska arkiv och vill inte kännas vid att folkmordet har hänt inom nuvarande nationsgränser. Dessutom motverkar Turkiets regering kraftfullt allt arbete för dokumentation och erkännande.

Att blunda för och inte reagera mot orättvisor, intolerans, diskriminering och förföljelse är att legitimera folkrättsbrott. Genom att hålla minnena och historien vid liv ser vi gemensamt till att det aldrig får ske igen.

Riksdagsbeslutet från 2010 om erkännande av folkmordet innebär att regeringen aktivt bör verka för ett internationellt erkännande och för ett turkiskt erkännande. Regeringen har dock vägrat att erkänna folkmordet. Man har återkommande hänvisat till att det inte är juridiskt korrekt att göra det samt att det skulle få juridiska konsekvenser för Sverige.

Regeringen och utrikesministern menar att ett erkännande har ett folkrättsligt och statsrättsligt ansvar. Detta påstående är inte korrekt enligt intervju med Ove Bring och Pål Wränge. Ove Bring, folkrättsprofessor emeritus, jurist och tidigare folkrättsrådgivare på Utrikesdepartementet håller inte med om påståendet. Han menar att ”Det finns bara en folkmordskonvention och den är inriktad på att straffa människor som har begått folkmord, det vill säga människor som lever idag. Och konventionen skapar inga problem i det här sammanhanget” (SVT Södertälje, 2018).

Pål Wränge, även han professor i folkrätt vid Stockholms universitet, kritiserar utrikesministerns påstående:

”Jag förstår inte hennes argument om att ett erkännande skulle kunna leda till ett ansvar för Sverige. Jag kan inte se några juridiska konsekvenser av det. Däremot politiska konsekvenser kan uppkomma. Pål Wränge fick uppdraget av regeringen efter förra valet, Stefan Löfvens regering att utreda bland annat vad ett svenskt erkännande av folkmordet skulle innebära.” (SVT Södertälje, 2018).

Dessa folkrättsprofessorer hävdar att FN:s folkmordskonvention kom till efter andra världskriget i syfte att förhindra framtida folkmord. Och enligt Ove Bring går den ej att tillämpa på historiska folkmord. Med andra ord skulle ett erkännande inte leda till problem för Sverige till följd av folkrättsliga konventioner.

FN:s konvention om folkmord kom till år 1948 för att man ska döma personer och regimer som begår folkmord. Folkmordskonventionens förpliktelser att åtala kan inte tillämpas retroaktivt, däremot hindrar det inte att termen folkmord används på äldre händelser. Man kan inte retroaktivt döma personer och nationer för folkmord som begåtts före år 1948. Men det man kan och bör göra är att följa riksdagens beslut från 2010 och erkänna folkmordet 1915.

För drabbade folkgrupper som fortfarande lever i trauman av folkmordet är ett erkännande en bekräftelse på att folkmordet har skett och de kan lättare bearbeta sorgen. Det skulle vara en påminnelse om att folkmordet har hänt och på så sätt slår man vakt om alla människors lika och okränkbara värde.

Sveriges regering bör därför erkänna folkmordet 1915. Detta bör ges regeringen tillkänna.

Robert Halef (KD)